

Remissvar över promemorian Åtgärder för att öka antalet registrerade i Kammarkollegiets register för idéburna organisationer

Fi2026/01570

Hela Människan lämnar följande synpunkter på promemorian *Åtgärder för att öka antalet registrerade i Kammarkollegiets register för idéburna organisationer*.

Om Hela Människan

Hela Människan är kyrkornas gemensamma arbete, för och tillsammans med människor i utsatta livssituationer. Genom lokala verksamheter runt om i Sverige möter vi människor i bland annat ekonomisk och social utsatthet, ensamhet, beroende och samsjuklighet samt människor som står långt från arbetsmarknaden.

Våra verksamheter bärs av kyrkliga huvudmän som tillsammans tar ansvar utifrån lokala behov och samverkar med offentlig sektor, näringsliv och andra delar av civilsamhället.

Sammanfattande synpunkter

Hela Människan välkomnar ambitionen att göra registret relevant och tillgängligt för en större del av civilsamhället. Att så få organisationer hittills har registrerat sig visar samtidigt att frågan inte bara handlar om vilka som får registrera sig. Det måste också finnas ett tydligt värde av att göra det.

Registret har potential att synliggöra civilsamhällets bredd och lokala närvaro och göra det lättare för offentliga aktörer att hitta idéburna samverkansparter. Då måste det också användas i praktiken.

En grundläggande princip ska vara att idéburen verksamhet bedrivs utan vinstutdelningssyfte. Överskott ska stanna inom och återinvesteras i allmännyttig idéburen verksamhet och inte kunna användas för privata vinstintressen. Samtidigt måste reglerna ta hänsyn till att idéburna organisationer kan vara självständiga juridiska personer men dela ändamål, identitet eller huvudmän. Reglerna får inte försvåra legitim samverkan eller överföring av medel för fortsatt allmännyttig verksamhet.

4.1 Fler idéburna organisationer ska kunna registrera sig

Hela Människan **tillstyrker förslaget**.

Den idéburna sektorn är bredare än de organisationer som utför offentligt finansierade välfärdstjänster. Att registret öppnas för fler är därför positivt.

En bredare möjlighet till registrering skapar dock inte i sig incitament att registrera sig. Regeringen behöver tydliggöra registrets konkreta mervärde. Även avgiftsnivån bör ses över. En ansökningsavgift om 12 000 kronor är fortfarande en betydande tröskel för mindre organisationer, särskilt när nyttan av registrering är begränsad.

4.2 Begränsningen om värdeöverföringar

Hela Människan **tillstyrker** att organisationer som inte bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet undantas från begränsningen om värdeöverföringar.

Hela Människan **avstyrker däremot** att en organisation som bedriver sådan verksamhet endast ska kunna göra värdeöverföringar till andra registrerade organisationer som också bedriver eller avser bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet.

Avgörande bör vara **vad medlen används till, inte hur de idéburna organisationerna är organiserade**. Om exempelvis en lokal idéburen verksamhet avvecklas bör kvarvarande medel kunna överföras till en annan registrerad idéburen organisation för fortsatt användning för samma eller närliggande allmännyttiga ändamål. Det måste också gå att samverka inom ramen för uppdraget. Medlen ska däremot inte kunna lämna den idéburna sektorn för privata vinstintressen.

Det behöver framför allt klargöras vilka medel begränsningen omfattar. Idéburna organisationer har ofta blandad finansiering genom offentliga medel, gåvor, insamling och bidrag från huvudmän. Det måste vara tydligt om begränsningen avser värden som genererats genom den offentligt finansierade välfärdsverksamheten eller organisationens samtliga medel. En registrering ska inte begränsa organisationens möjligheter att förfoga över medel som inte omfattas av den offentligt finansierade välfärdsverksamheten.

Reglerna måste vara tillräckligt tydliga och förutsebara för att även mindre organisationer utan omfattande juridiska resurser ska kunna bedöma konsekvenserna av en registrering. Det anser vi inte att de är nu.

4.3 Registret ska innehålla fler uppgifter

Hela Människan **tillstyrker förslaget**.

Uppgifter om verksamhet och verksamhetsorter kan göra registret betydligt mer användbart och hjälpa kommuner och andra offentliga aktörer att identifiera lokalt förankrade idéburna organisationer.

Uppgifterna behöver samtidigt kunna lämnas på ett sätt som fungerar för decentraliserade organisationer där lokal verksamhet bedrivs genom självständiga juridiska personer. Det är

också så att beroende på om det är meningen att det är den aktuella enheten som ingår i upphandlingen som är föremål för registrering, eller om det är den större samlade aktören så får det olika konsekvenser. Detta behöver vara tydligt.

4.4 Begränsningen efter avregistrering

Hela Människan **tillstyrker** att tiden kortas från fem till tre år, men anser att begränsningen bör kunna upphöra redan tidigare när organisationen kan visa att den inte längre innehar tillgångar som omfattas av den.

Tillsynen bör följa de värden som ska skyddas snarare än en schablonmässig tidsperiod.

4.5 Årlig rapportering av värdeöverföringar

Hela Människan **tillstyrker förslaget**.

En riskbaserad tillsyn där Kammarkollegiet vid behov begär in underlag är mer proportionerlig än generell årlig rapportering. Det är särskilt viktigt för mindre organisationer med begränsade administrativa resurser och bör utformas efter en sådan princip.

4.6 Straffbestämmelsen

Hela Människan **tillstyrker förslaget**.

Straffrättsligt ansvar är en oproportionerligt hög tröskel för deltagande i ett frivilligt register. Överträdelser ska få konsekvenser, men dessa behöver stå i proportion till registrets funktion och överträdelsens karaktär.

4.7 Avregistrering och varning

Hela Människan **tillstyrker förslaget**.

Möjligheten att meddela varning gör det möjligt att skilja mellan medvetna överträdelser och mindre eller snabbt korrigerade fel och bidrar därmed till ett mer proportionerligt system.

Registret måste skapa värde – inte bara fler registreringar

Antalet registrerade organisationer bör inte i sig vara måttet på om reformen lyckas. Den avgörande frågan är vilken funktion registret får i relationen mellan offentlig sektor och civilsamhälle. Däremot är det intressant att mäta hur vi stimulerar fler reserverade upphandlingar, och i relation till registret: om det fyller den funktionen.

Hela Människan delar därför inte bedömningen att särskilda informationsinsatser inte behövs. Offentliga aktörer behöver inte bara känna till registret utan också få tydligt stöd för hur det kan användas i relevanta processer för dialog, samverkan, finansiering och upphandling.

Regeringen bör tillsammans med berörda myndigheter och civilsamhällets organisationer utveckla registrets praktiska användning och följa upp vilket värde det faktiskt skapar.

Ett register som bara finns är av begränsat värde. Ett register som gör det lättare för det offentliga och civilsamhället att hitta varandra och skapa samhällsnytta tillsammans kan däremot bli betydelsefullt.

Hannah Kroksson

Ordförande Hela Människan